

ОБАВЕШТЕЊЕ ОПЕРАТЕРИМА И КОРИСНИЦИМА/ВЛАСНИЦИМА ВАЗДУХОПЛОВА

Предмет:

Праћење и извршавање Налога за пловидбеност (“*Airworthiness Directives*”)

Сви оператери или власници/корисници ваздухоплова који су регистровани у Републици Србији обавезни су да спроводе све Налоге за пловидбеност које издају Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту Директорат), Ваздухопловне власти земље која је издала Потврду о типу (“*Type Certificate*”) за дотични тип ваздухоплова, као и Налоге за пловидбеност које издаје Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*) за предметни тип и модел ваздухоплова у име земаља чланица Европске уније.

Извршавајући међународне обавезе Републике Србије, као потписнице чикашке конвенције (*ICAO* Анекс 8, Део II, 4.2.3) Директорат ће, ако сматра да је то потребно, издати сопствене Налоге за пловидбеност невезано за Налоге добијене од држава које су издале потврду о типу, или на основу тих Налога уз одговарајуће измене.

Сви оператери или власници/корисници ваздухоплова су обавезни да обезбеде ажуран доток поменутих Налога за пловидбеност директно од Држава које су издале Потврду о типу ваздухоплова. Оператори су такође обавезни да обезбеде услове да им добијени материјал буде потпуно разумљив у смислу језика на коме је издат као и у стручном смислу.

Неке Државе које су издале потврду о типу не издају Налоге за пловидбеност већ обавезне акције издају у неком другом виду као што су на пример обавезни сервисни билтени (“*Mandatory Service Bulletins*”) итд. Овакве обавезне сервисне билтене, који имају статус Налога за пловидбеност па их стога Директорат сматра обавезним, треба јасно раздвојити од обавезних/упозоравајућих сервисних билтена (“*Mandatory/Alert Service Bulletins*”) које издају организације које су конструисале/произвеле одговарајући тип ваздухоплова, а нису производ налога за пловидбеност из става 1 овог Обавештења, те стога њихова примена није обавезна. У оваквим случајевима, ако постоји недоумица око примене, Директорат ће донети коначну одлуку на захтев Оператера.

Поред обавезе да спроведу све Налоге које Директорат прогласи обавезним, оператери су дужни да савесно и ажурно воде и чувају документацију о свим спроведеним налозима и радовима.

Уколико оператер жели да Налог за пловидбеност спроведе на алтернативан начин или да продужи рок за извршење тог Налога, обавезан је да за то тражи одобрење од надлежних ваздухопловних власти (зависно од тога ко је издао налог за пловидбеност).

Како је повремено неопходно да Налог за пловидбеност хитно буде достављен оператерима, оператери морају имати могућност пријема Налога у било које време (путем факса, телефакса, електронске поште итд) као и могућност спровођења одговарајућих акција.

Ако је Директорат издао потврду о типу, он може да за грешку теже природе суспендује коришћење потврде о типу док се грешка не отклони.

Ако корисник ваздухопловног производа не отклони грешку у року, Директорат може да стави ван снаге потврду о пловидбености, потврду о провери пловидбености или дозволу за лет (члан 156, став 3, Закон о ваздушном саобраћају).

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Сходно члану 156. Закона о ваздушном саобраћају ("Службени гласник Републике Србије", бр.73/10, 57/11, 93/12) који гласи: „...Ако ваздухопловни производ има грешку у конструкцији, уграђеном материјалу, поступку градње, испитивању, коришћењу или одржавању, а она утиче на пловидбеност, Директорат може наложити његовом кориснику да отклони грешку у року који одреди Директорат...“.

Налог за пловидбеност издају ваздухопловне власти земље носиоца уверења о типу ваздухоплова, или Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, а извршење налогом одређених мера које морају да се предузму да би се поново достигао прихватљив ниво безбедности, је обавезно.

Форма и садржај налога су дефинисани у члану 21.А.3Б Правилника о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање ("Службени гласник Републике Србије", бр.2/11.

Ваздухоплов, мотор, елиса, или опрема ваздухоплова на које се односи налог за пловидбеност, а нису примењене његове одредбе у року који је одређен налогом за пловидбеност, престају да буду пловидбени.

Република Србија је ратификовала мултилатерални уговор о успостављању заједничког европског ваздухопловног простора 13.05.2009. године, који је закључен између Европске уније и 10 земаља из окружења ("*European Common Aviation Area Agreement - ECAA*"). На бази преузетих обавеза из тог уговора, Република Србија је 2010. године усвојила следеће европске ваздухопловне прописе из области цивилног ваздухопловства:

1. Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја – *EASA-e (216/2008)*;
2. Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља које се бави овим пословима (2042/2003, ДЕО-М, ДЕО-145, ДЕО-66, ДЕО-147);
3. Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање (*1702/2003*, ДЕО-21).

Овим прописима су све земље чланице Европске уније, као и државе које су чланице система *EASA-e* а нису чланице ЕУ, пренеле надлежност за издавање Налога за пловидбеност који се односе на проблеме у конструкцији ваздухоплова на *EASA-у* (за ваздухоплове који имају потврду о типу издату од *EASA-e*), па је усвајањем ових прописа то урадила и Република Србија.

Сходно томе *EASA* се сматра одговорном да изда Налог уколико се уочени проблем односи на конструкцију ваздухоплова за које је *EASA* надлежна, док су земље чланице ЕУ задржале обавезу издавање налога за пловидбеност уколико је проблем настао у току производње, или приликом експлоатације ваздухоплова или ваздухопловног производа (што се односи и на обавезе Републике Србије).